

Stiklað á stóru

1982:

Snjóathugunarmaður ráðinn til starfa á Ísafirði, fyrst sem starfsmaður Ísafjarðarbæjar en frá 1995 á vegum Veðurstofu Íslands.

1989-1992:

Staðfest hættumat ofanflóða fyrir sex staði, þar á meðal Ísafjörð. Matið fyrir þessa staði var síðan felt úr gildi með nýjum lögum árið 1997.

1995:

Staðfest breytt hættumat fyrir hluta Ísafjarðar og Hnífsdals.

1995:

Málaflokkurinn *Varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum* færðist frá félagsmálaráðuneyti til umhverfisráðuneytis með lögum á Alþingi. Þessi lög voru endurskoðuð og samþykkt verulega breytt árið 1997. Veðurstofu Íslands falið aukið hlutverk og ábyrgð í ofanflóðavörnum:

- að gera hættumat fyrir sveitarfélög þar sem mest hætta á ofanflóðum er talin vera fyrir hendi.
- að gefa út viðvaranir og lýsa yfir/aflétta hættuástandi.

1995/1996:

Borgarafundir um snjóflóðavarnir á átta stöðum á vegum umhverfisráðuneytis: Bolungarvík, Flateyri, Ísafirði, Neskaupstað, Patreksfirði, Seyðisfirði, Siglufirði og Súðavík. Íbúum kynnt áform um uppbyggingu snjóflóðavarna í kjölfar nýrra laga og rætt um hvernig hægt væri að auka öryggi íbúanna.

1996:

Forathugun á gerð varnarmannvirkja við Seljalandshverfi í Skutulsfirði.

1996:

Nýtt svigskíðasvæði tekið í notkun í Tungudal. Aðstaða svigskíðamanna var flutt í áföngum úr Seljalandsdal eftir að snjóflóð féllu þar 1994.

1996:

Umhverfisráðherra gaf út reglugerð um varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum þar sem kveðið var á um þátt Ofanflóðasjóðs í gerð varnarmannvirkja og kaupum eða flutningi húseigna á skilgreindum hættusvæðum.

1996:

Ný Ofanflóðanefnd skipuð með Magnús Jóhannesson, ráðuneytissjóra, í forsæti. Nefndin átti fundi með fulltrúum sveitarfélaga í þéttbýli sem búa við hættu á snjóflóðum og lagði fram drög að frumathugun á mögulegum vörnum og kostnaði við varnarmannvirki.

1996:

Veðurstofa Íslands og Almannavarnir ríkisins kynntu áætlun um rýmingu húsnæðis í áðurnefndum sveitarfélögum. Markmiðið var að auka öryggi íbúanna með skipulegum aðgerðum þegar snjóflóðahætta skapaðist. Litið var á rýmingaráætlunina sem ráðstöfun til bráðabirgða meðan verið væri að afla frekari gagna um ástandið á viðkomandi stöðum, setja nýjar reglur um hættumat og reisa mannvirki til varnar gegn ofanflóðum.

1996:

Veðurstofu Íslands falið að kanna þörf á snjóflóðamannvirkjum. Skýrsla gerð í samvinnu við sérfræðinga frá Noregi og Sviss.

1998:

Fyrri hluti framkvæmda á vegum Ísafjarðarbæjar við varnargarða ofan Funa, sorpbrennslu í Engidal. Lokið var við síðari hluta verkefnisins 2001-2002.

1998:

Vinna við hættumat fyrir Ísafjörð og Hnífsdal hófst á Veðurstofu Íslands.

2000:

Verkhönnun og mat á umhverfisáhrifum á leiðigarði í Seljalandshlíð fullunnin.

2000:

Alþingi samþykkti frumvarp umhverfisráðherra um breytingu á lögum nr. 49/1997 um varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum. Nýtt lagaákvæði tók gildi um að skipa skyldi hættumatsnefndir í viðkomandi sveitarfélögum til að gera tillögur að hættumati í samráði við sveitarstjórnir og Veðurstofu Íslands.

2000:

Umhverfisráðherra gaf út reglugerð nr. 505/2000 um hættumat vegna ofanflóða, flokkun og nýtingu hættusvæða og gerð bráðabirgðahættumats. Fyrsta hættumatsnefndin skipuð í ágúst, hættumatsnefnd Fjarðabyggðar.

2002:

Umhverfisráðherra staðfesti hættumat ofanflóða fyrir Neskaupstað og Siglufjörð.

2002:

Tillaga að hættumati fyrir Seyðisfjörð, Eskifjörð og Ísafjörð/Hnífsdal kynnt íbúum staðanna. Hættumat væntanlega staðfest síðar af umhverfisráðherra.

Hættumat í þágu öryggis íbúa

Hættumat vegna ofanflóða er liður í umfangsmiklu forvarnarstarfi sem stjórnvöld og Alþingi ákváðu að hrinda í framkvæmd til að tryggja sem best öryggi íbúa á þeim svæðum þar sem hætta er á snjóflóðum og skriðuföllum.

Helstu niðurstöður hættumats fyrir Ísafjörð og Hnífsdal:

- Einhver hús eru á hættusvæði í öllum hverfum sem metin voru á Ísafirði og í Hnífsdal.
- Fjöldi húsa í Holtahverfi er á hættusvæðum og forgangsmál er að auka öryggi íbúa þar.
- Seljalandshverfi er neðan við stóran, dæmigerðan farveg snjóflóða. Áhætta er mest í húsum næst fjallhlíðinni og mikilvægt að auka öryggi íbúa þar. Hverfið hefur ekki verið byggt upp nema að hluta.
- Fjöldi húsa neðan Gleiðarhjalla er á hættusvæðum en þó tiltölulega fá á hættusvæði C. Fylgjast þarf náið með framvindu mála og rýma hús ef þurfa þykir. Æskilegt er að grípa til aðgerða til að verja byggðina fyrir aurskriðum og grjóthruni.
- Í Hnífsdal er stærstur hluti byggðarinnar á hættusvæði en áhætta hefur minnkað í seinni tíð í kjölfar þess að sveitarfélagið keypti nokkur hús og ekki er búið í þeim að vetri til. Nokkur hús hafa verið flutt af svæðinu.

Matsvinna

- Tillögur að hættumati vegna ofanflóða á Ísafirði og í Hnífsdal voru unnar á Veðurstofu Íslands undir stjórn Þorsteins Arnalds, verkfræðings. Með honum stórfuðu m.a. Harpa Grímsdóttir, landfræðingur, Hörður Þór Sigurðsson, verkfræðingur, Leah Tracy, verkfræðingur, Tómas Jóhannesson, jarðeðlisfræðingur og austurrískur snjóflóðasérfræðingur, Siegfried Sauermoser.

Tillögur til kynningar og umræðu

Tillögur að hættumati vegna ofanflóða á Ísafirði og í Hnífsdal voru unnar af Veðurstofu Íslands á vegum hættumatsnefndar Ísafjarðarbæjar. Umhverfisráðherra skipaði nefndina 20. mars 2001 í samræmi við ákvæði reglugerðar nr. 505/2000 um hættumat vegna ofanflóða, flokkun og nýtingu hættusvæða og gerð bráðabirgðahættumats.

- Tillögur að hættumati eru kynntar íbúum á Ísafirði og í Hnífsdal með þessum bæklingi en einnig verður efnt til almenns borgarafundar um málið. Þar gefst kostur á að fá frekari upplýsingar, leita svara við spurningum og koma athugasemdum á framfæri.

- Tillögurnar verða aðgengilegar almenningi á bæjarskrifstofunum í fjórar vikur eftir borgarafundinn um málið. Tillögurnar og helstu skýrslur sem liggja þeim til grundvallar má einnig nálgast á heimasíðu Veðurstofu Íslands: **www.vedur.is/snjoflod/haettumat**. Hættumatsnefnd leggur tillögurnar síðan fyrir umhverfisráðherra sem staðfestir formlega hættumat fyrir Ísafjarðarbæ.

- Innan sex mánaða frá staðfestingu hættumats skal bæjarstjórn gera áætlun um aðgerðir til að tryggja öryggi íbúa á hættusvæðum. Gildandi reglugerð kveður á um að öryggi á svæði ofan rauðu C-línunnar (sjá kortin í opnu bæklingisins) skuli tryggt með varanlegum varnarmannvirkjum eða með því að kaupa íbúðarhúsnæði. Á svæðum A og B er heimilt að tryggja öryggi íbúanna með eftirliti og eftir atvikum með því að rýma hús.

Hættumatsnefnd Ísafjarðarbæjar

Hættumatsnefnd Ísafjarðarbæjar skipa:

- Snjólfur Ólafsson, prófessor í viðskipta- og hagfræðideild Háskóla Íslands, formaður.
- Halldór Halldórsson, bæjarstjóri Ísafjarðarbæjar.
- Sigurður Mar Óskarsson, sviðsstjóri umhverfissviðs Ísafjarðarbæjar.
- Gunnar Guðni Tómasson, yfirverkfræðingur á Þróunar- og umhverfissviði Verkfræðistofu Sigurðar Thoroddsen hf.

Útgefandi: Hættumatsnefnd Ísafjarðarbæjar
Umsjón, texti, hönnun og umbrot: Athygli ehf.
Kort: Veðurstofa Íslands
Ljósmynd af Ísafirði: Mats Wibe Lund
Prentun: Svansprent

Mat á hættu vegna ofanflóða á Ísafirði og í Hnífsdal

Kynning á tillögum hættumatsnefndar Ísafjarðarbæjar

Hættusvæði A, B og C mörkuð með jafnähættulínunum

Þrenns konar hættusvæði eru mörkuð á grundvelli mats á líkindum þess að snjóflóð falli á byggð eða nálægt henni. Í reglugerð umhverfisráðherra er miðað við svokallaða **staðaráhættu** sem skilgreind er sem árlegar dánarlíkur einstaklings af völdum ofanflóða ef dvalið er öllum stundum í óstyrktu einbýlishúsi. Staðaráhætta svæða **A**, **B** og **C** er gefin hér upp sem tölfraðileg líkindi þess að týna lífi í snjóflóði. Þess má geta að dánarlíkur í snjóflóði á mörkum A- og B-svæða teljast svipaðar og hætta á að farast í umferðarslysi á Íslandi.

- A-svæði:** Staðaráhætta á bilinu 0,3-1 af 10.000 á ári.
- B-svæði:** Staðaráhætta á bilinu 1-3 af 10.000 á ári.
- C-svæði:** Staðaráhætta meiri en 3 af 10.000 á ári.

Aðrar forsendur liggja að baki nýju hættumati vegna snjóflóða en eldra hættumati sem felt var úr gildi með lögum árið 1997. Í eldra hættumati voru dregnar línur á mörkum yfirlýstra hættusvæða annars vegar og „öruggra svæða“ hins vegar. Í tillögu að nýju hættumati er ofanflóðahætta metin í þremur þrepum og hættusvæði A, B og C afmörkuð. Hætta er minnst á A-svæði en mest á C-svæði. Utan þessara svæða telst áhættan vera viðunandi.

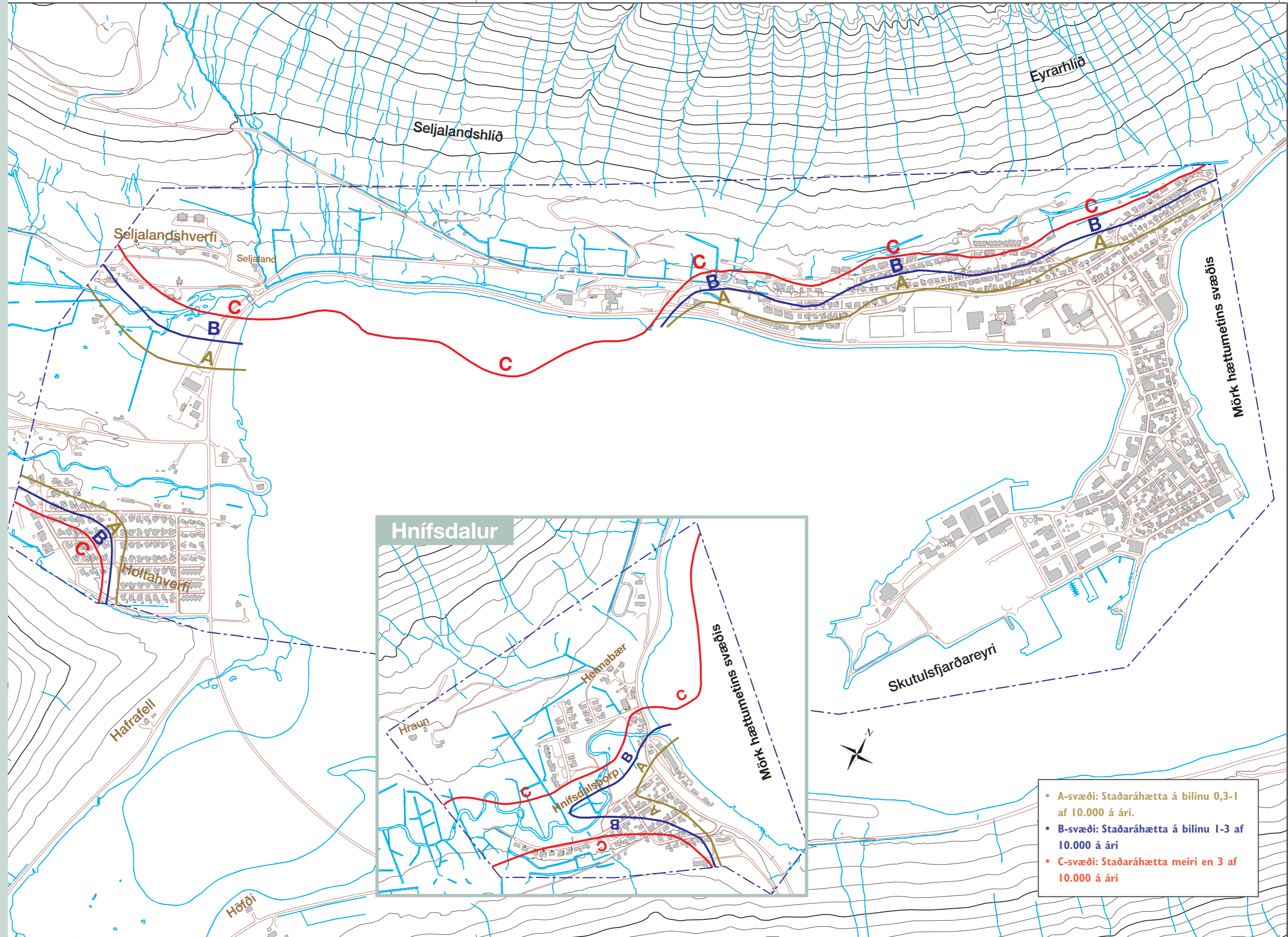
Áhætta – dæmi til samanburðar

- Dánarlíkur í umferðinni á Íslandi eru á bilinu 0,5-1 af hverjum 10.000 á ári en staðaráhætta/dánarlíkur á mörkum A- og B-svæða eru taldar vera 1 af hverjum 10.000 á ári.

Þekking, reynsla, aðstæður

Umfangsmiklar rannsóknir og upplýsingasöfnun eru nauðsynlegar forsendur hættumats. Skráð hefur verið saga ofanflóða á Ísafirði og í Hnífsdal og reynt að meta umfang flóða eftir bestu fánlegum heimildum. Áhættan var metin með aðferðum sem sérfræðingar Háskóla Íslands og Veðurstofu Íslands þróðu á árunum 1995-1999. Einnig var stuðst við niðurstöður útreikninga í nýju austurrísku snjóflóðareiknilíkani.

Að mörgu þarf að hyggja þegar metin er hætta á snjóflóðum. Skriðlengd flóða ræðst m.a. af því hve mikill snjór fer á hreyfingu, einnig af eiginleikum snævarins og samspili við undirlag og loft. Halli lands og landslag skipta miklu máli. Upptakasvæði snjóflóða eru könnuð og metin. Farið var yfir heimildir um þekkt flóð á svæðinu og um snjóflóð annars staðar á landinu til þess að áætla skriðlengd flóða við mismunandi aðstæður.

- A-svæði:** Staðaráhætta á bilinu 0,3-1 af 10.000 á ári.
- B-svæði:** Staðaráhætta á bilinu 1-3 af 10.000 á ári
- C-svæði:** Staðaráhætta meiri en 3 af 10.000 á ári